

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการอาชีพอิสระภายใต้หลักการประกันสังคม ศึกษาเฉพาะกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบางโซน ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักประกันทางสังคม
2. แนวคิดความมั่นคงทางสังคม
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันสังคม
4. แนวคิด เกี่ยวกับการประกันตนโดยสมัครใจ
5. กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับหลักประกันทางสังคม

ความหมายของการสร้างหลักประกันทางสังคม

มีทนา พนานิรามัย และ สมชาย สุขสิริเสรีกุล (2540, น. 2) ได้ให้ความหมายของการสร้างหลักประกันทางสังคมว่า เป็นการใช้เครื่องมือทางสังคมเพื่อป้องกันบุคคลมิให้ตกอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานการดำรงชีวิตที่สังคมนั้นจะยอมรับได้ ทั้งนี้ไม่ว่าการตกลงมาอยู่ในสภาวะดังกล่าวจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรก็ตาม ด้วยเหตุที่สังคมไม่มีความเท่าเทียมกัน ผสมผสานกับความไม่แน่นอนซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ในห้วงเวลาของชีวิตระยะหนึ่งย่อมมีบุคคลบางคนหรือบางกลุ่มมีการครองชีพต่ำกว่าระดับที่สังคมไม่พึงปรารถนาเสมอ การสร้างหลักประกันทางสังคมจึงเป็นความพยายามของสังคมที่จะดึงบุคคลเหล่านั้น ให้สามารถยังชีพอยู่ได้ในระดับที่สังคมยอมรับ รวมถึงการป้องกันมิให้บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งต้องตกอยู่ในสภาวะดังกล่าวอย่างถาวร

ในความหมายที่แคบลงมา การสร้างหลักประกันทางสังคม หมายถึง ระบบอย่างเป็นทางการที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเดือดร้อนที่บุคคลต้องประสบเคราะห์กรรมไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นการชั่วคราวหรือถาวรสำหรับคนที่ไม่สามารถช่วยเหลือ

ตนเองได้ เครื่องมือทางสังคมในที่นี้ย่อมรวมถึงการกระทำทั้งมวลในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันให้แก่ทุกคน

มัทนา พนานิรามัย และ สมชาย สุขสิริเสรีกุล (2540, น. 13-15) กล่าวว่า ในระดับ ทฤษฎี อุดมการณ์ เป็นตัวกำหนดรูปแบบการสร้างหลักประกันทางสังคมที่สำคัญ แต่ใน ภาคปฏิบัติ อุดมการณ์อาจไม่ใช่ตัวกำหนดที่สำคัญที่สุด เนื่องจากรูปแบบการสร้างหลักประกัน ทางสังคม จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่าง ๆ ด้วย ประเทศที่คนส่วนใหญ่ยังยากจนอยู่ อุดมการณ์แบบใด ๆ คงไม่สามารถสร้างหลักประกันทาง สังคมได้ ทางเลือกตามธรรมชาติ คือ ต้องพยายามแก้ไขปัญหาคายากจนทั่ว ๆ ไปก่อน แต่เมื่อ ประเทศได้พัฒนาไปถึงระดับหนึ่ง จึงเกิดทางเลือกที่แท้จริงระหว่างการให้ทรัพยากรเพื่อเป้าหมายที่ แตกต่างกัน เช่น การสร้างหลักประกันให้ทุกคนอย่างเท่าเทียมกันยิ่งขึ้น เป้าหมายต่าง ๆ อาจขัดแย้งกัน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของแต่ละประเทศที่จะต้องจัดอันดับความสำคัญก่อนหลังใน แต่ละเป้าหมาย การจัดอันดับดังกล่าวนี้ย่อมขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

ปัจจัยที่หนึ่ง ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการสร้างหลักประกันแต่ละประเภทล้วน มีต้นทุน เพียงแต่ภาระการแบกรับต้นทุนตกอยู่กับฝ่ายใดเท่านั้น ต้นทุน คือ ภาษีที่เก็บจากฝ่ายต่าง ๆ การให้ลูกจ้างจ่ายเงินเพื่อหลักประกันทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นภาษีประเภทหนึ่ง และการมี หลักประกันจากประโยชน์ทดแทนที่จะได้รับ ส่งผลต่อการเลือกเข้าทำงานและต่อภาคเศรษฐกิจที่ ลูกจ้างจะเข้าทำงาน ถ้าภาษีที่ถูกเก็บในแต่ละภาคเศรษฐกิจไม่เท่ากัน การให้นายจ้างร่วมสร้าง หลักประกันทางสังคมของลูกจ้างจะทำให้ต้นทุนของแรงงานแพงขึ้น ย่อมมีผลกระทบต่อ เทคโนโลยีการผลิตและความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น รูปแบบการให้หลักประกันไม่ว่าจะเป็น เงื่อนไขของการได้รับประโยชน์ ขนาดประโยชน์ จึงต้องถูกจำกัดด้วยความเป็นไปได้หรือข้อจำกัด ทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น

ปัจจัยที่สอง ปัจจัยทางการเมือง การสร้างหลักประกันทางสังคม นอกจากเพื่อเหตุผล ทางมนุษยธรรมแล้ว ยังเพื่อการรักษาความเรียบร้อยในสังคมด้วย การสร้างหลักประกันแบบ หนึ่ง ๆ ย่อมให้ประโยชน์และเป็นภาระแก่บุคคลแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ดังนั้น รูปแบบของ หลักประกันจึงขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของกลุ่มพลังต่าง ๆ เช่น สหภาพแรงงาน องค์กรของนายจ้าง เป็นต้น

ปัจจัยที่สาม ข้อจำกัดในการบริหาร นอกเหนือจากเป้าหมายของโครงการแล้ว ความเป็นไปได้และความสัมฤทธิ์ผลของโครงการย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารด้วย โครงการที่เน้นกลุ่มเป้าหมายซึ่งต้องมีการทดสอบคุณสมบัติของผู้รับประโยชน์ (means tested) ต้องระวังไม่ให้ผู้ไม่มีสิทธิมาใช้ประโยชน์จากโครงการ และต้องพยายามเข้าถึงผู้มีสิทธิให้มากที่สุด โครงการลักษณะนี้มีค่าบริหารสูง การเก็บเงินสมทบและการจ่ายประโยชน์ทดแทนต้องครบถ้วนและไม่รั่วไหล จึงจำเป็นต้องพึ่งองค์การบริหารที่มีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นว่า ประเทศที่เริ่มโครงการประกันสังคมมักเริ่มที่กลุ่มลูกจ้างซึ่งมีรายได้แน่นอนก่อน

ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ผู้ทำงานเชิงเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นลูกจ้างที่มีรายได้แน่นอน มีสหภาพแรงงานที่เข้มแข็ง มีระบบการเงินที่พัฒนาแล้ว มีเครื่องมือทางการเงินและการคลังที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ มีระบบข้อมูลข่าวสารที่ค่อนข้างครบถ้วนและมีประวัติการสร้างหลักประกันอย่างมีระบบอันยาวนาน ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ภายใต้ระบบประกันสังคมแห่งชาติระบบเดียวกัน และมีหลักประกันในเรื่องต่าง ๆ ที่ค่อนข้างครบถ้วนตามเงื่อนไขขั้นต่ำที่กำหนดโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ จุดเน้นของแต่ละประเทศอาจแตกต่างกันบ้าง แต่ลักษณะที่เหมือนกัน คือ ระบบประกันสังคมแห่งชาติครอบคลุมประชากรทั้งประเทศหรือส่วนใหญ่ของประเทศ แต่การสร้างหลักประกันในเรื่องต่าง ๆ อาศัยการผสมผสานระหว่างการจัดสรรทรัพยากรและการเฉลี่ยความเสี่ยงระหว่างคนหนุ่มมาก เป็นหลัก แหล่งเงินส่วนใหญ่มาจากการสมทบของลูกจ้างและนายจ้าง บางกรณีได้รับการสมทบจากรัฐบาลด้วย อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมโครงการประกันสังคมเป็นการบังคับตามกฎหมาย และรัฐบาลช่วยออกค่าใช้จ่ายในด้านการบริหารและประกันความอยู่รอดของกองทุน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสร้างหลักประกันให้แก่ประชาชนทุกคน ต้องพิจารณาจากระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในด้านต่าง ๆ และปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างหลักประกันให้ครอบคลุมประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง และการบริหารโครงการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ทั่วถึง โดยอาศัยเครื่องมือทางการเงินและการคลังที่มีประสิทธิภาพ และระบบข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วน

แนวคิดความมั่นคงทางสังคม

ความหมายของความมั่นคงทางสังคม

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) ค.ศ.1952 ให้ความหมาย ความมั่นคงทางสังคมว่า เป็นการคุ้มครองที่สังคมให้แก่สมาชิกโดยกำหนดมาตรการสาธารณะเพื่อต่อสู้กับความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคม ที่อาจเกิดขึ้นจากการขาดหรือลดลงในรายได้ อันเป็นผลจากการเจ็บป่วย การเป็นมารดา การเจ็บป่วยจากการทำงาน การว่างงาน ทูพพลภาพ ชราภาพ และมรณภาพ รวมถึงการผ่านมาตรการช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล และการให้เงินช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีบุตรต้องอุปการะ

ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ (2542, น. 26-27) กล่าวว่า ระบบความมั่นคงทางสังคม คือ ระบบสวัสดิการสังคมระบบหนึ่งของรัฐบาลที่จัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนว่าจะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในระดับหนึ่งเมื่อต้องประสบกับการสูญเสียรายได้ การไม่มีรายได้ การมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น และการมีรายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต อันเนื่องมาจากการเสี่ยงภัยทางสังคม นอกเหนือความสามารถในการควบคุมและช่วยเหลือตนเองในระดับบุคคล ระบบความมั่นคงทางสังคมจึงเป็นมาตรการของรัฐบาลเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ของบุคคล ครอบครัว และการรักษามาตรฐานในการดำรงชีวิตในระดับตามควรแก่อัตภาพ ลักษณะสำคัญของระบบความมั่นคงทางสังคมจึงประกอบด้วย

1. ระบบความมั่นคงทางสังคมต้องมีกฎหมายรองรับ การดำเนินการใด ๆ จึงต้องมีการออกกฎหมายและกฎระเบียบโดยรัฐหรือองค์กรของรัฐบาลเพื่อแสดงความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และผู้ได้รับการคุ้มครองต้องมีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2. ภัยพิบัติที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้ระบบความมั่นคงทางสังคมอาจแตกต่างกันบ้างในแต่ละมาตรการและแต่ละประเทศ แต่ส่วนใหญ่จะได้รับความคุ้มครองภาวะการว่างงาน การเจ็บป่วย การเกษียณอายุ การเป็นหม้าย การไร้ความสามารถ การเกิดของทารกและการตาย ตลอดจนการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย

3. การคุ้มครองรายได้ภายใต้ระบบความมั่นคงทางสังคมจะอยู่ในระดับขั้นต่ำ หรือเป็นการทดแทนรายได้ในระดับรายได้เดิม ซึ่งการจะให้ความคุ้มครองรายได้ในระดับใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการบริหารระบบตลอดจนนโยบายสังคมของแต่ละประเทศ

จากแนวคิดความมั่นคงทางสังคม สรุปได้ว่า หลักประกันที่สังคมให้แก่ประชาชนเป็น การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเมื่อบุคคลเหล่านั้นต้องประสบภาวะที่ทำให้ต้องสูญเสียรายได้ หรือเมื่อเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย ทุพพลภาพ ตาย การมีบุตร และยามชรา โดยระบบมี ลักษณะสำคัญ คือ ต้องมีกฎหมายรองรับ เป็นมาตรการที่สร้างความมั่นคงทางรายได้ของบุคคล และครอบครัว รวมทั้งรักษามาตรฐานในการดำรงชีวิตของบุคคลในระดับที่สังคมยอมรับได้

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันสังคม

ความหมายของการประกันสังคม

ดับบลิวอาร์ วิลเลียมสัน ที่ปรึกษาคณิศาสตร์ประกันภัยของฝ่ายบริหารงาน ประกันสังคมแห่งสหรัฐอเมริกา ให้ความหมายว่า การประกันสังคม คือ การจัดทำงบประมาณแผน ใหม่ทางสังคม

ราล์ฟ เอช แบลนชาร์ด บรรณาธิการฝ่ายสารประกันภัยแห่งบริษัท แม็คกรอว์ฮิลล์บุ๊ค จำกัดแห่งนิวยอร์กและลอนดอน ให้ความหมายไว้ว่า การประกันสังคม คือ การประกันในแบบ ต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้จัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในอันที่จะวางหลักประกันให้ประชาชนมีความมั่นคง ทางสังคม ซึ่งอาจเป็นวิธีบังคับการประกันตน โดยการบริหารของรัฐ หรือสมัครใจ โดย ความสนับสนุนขององค์การเป็นเอกเทศเพื่อความคุ้มครองทางสุขภาพ การชดเชยลูกจ้างในยาม ว่างงาน หรือการชราภาพ และผู้อยู่ในความอุปการะ ตลอดจนการขยายขอบเขตของ ความคุ้มครองด้วยวิธีการบังคับการประกันตนในภัยพิบัติอันอาจเกิดขึ้นจากยวดยานพาหนะ การสงคราม และการประกันพืชผล ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของอัลเบิร์ต เอช โมวเบอรี ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ว่า การประกันสังคม คือ ความพยายามของรัฐบาล ในอันที่จะใช้หลักประกันภัยให้บังเกิดผลในทางป้องกัน เพื่อมิให้ความยากจนในบ้านเมือง เพิ่มขึ้นและหาทางบรรเทาความยากจนที่มีอยู่แล้วให้ลดน้อยลง (กรมประชาสงเคราะห์, 2513, น. 29-30)

บุญชนะ อัตถากร (2513, น. 4) ได้อธิบายความหมายของการประกันสังคมไว้ว่า การประกันสังคมมีจุดมุ่งหมายเพื่อตนเองเป็นหลักใหญ่ แต่ในทางปฏิบัติมีผลเป็นการร่วมมือ ระหว่างกลุ่มชนที่จะยอมรับภาระและรับการสงเคราะห์ร่วมกัน โดยบริจาคเงินเป็นคราว ๆ เพื่อให้ หนักตามทีระบุนไว้ในกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ การประกันสังคมต้องถือหลักแห่ง

การเฉลี่ย (Law of Average) ในระหว่างผู้เอาประกันด้วยกัน และต้องให้การเฉลี่ยนั้นเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ในเมื่อมีผู้เอาประกันร่วมกันอยู่จำนวนมาก กฎแห่งการเฉลี่ยนี้เป็นทฤษฎีของการกระจายความเสียหายในกลุ่มชนนั้น (Theory of Distribution of Losses and Elimination of Risks) ในขณะเดียวกันก็ผลเป็นการลดและทำให้หมดไปซึ่งการเสี่ยงภัยต่าง ๆ ด้วย

นิคม จันทรวิthur (2528, น. 5) ได้ให้ความหมายของ การประกันสังคม ว่าหมายถึง โครงการที่รัฐจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้หลักประกันแก่ประชาชนให้มีความมั่นคงในการดำรงชีพ โดยมีหลักการให้ประชาชนที่มีรายได้ประจำออกเงินสมทบเข้าสู่กองทุนกลาง เงินสมทบนี้ในบางประเภทนายจ้างจะต้องออกเงินสมทบ และในบางกรณีรัฐบาลเป็นผู้เข้าร่วมออกเงินสมทบด้วย กองทุนนี้ดูแลผู้ส่งเงินสมทบเมื่อเจ็บป่วย คลอดบุตร ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน ว่างงาน รวมถึงเมื่อยามชรา

โดยสรุปแล้ว แนวคิดของการประกันสังคมไม่ใช่การสงเคราะห์หรือการให้บริการทางสังคมที่รัฐให้ความช่วยเหลือประชาชนแต่ฝ่ายเดียว แต่เป็นหลักการที่กำหนดให้ประชาชนหรือบุคคลที่เป็นลูกจ้าง นายจ้าง มีส่วนร่วมช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามแนวทางการเฉลี่ยความเสี่ยงภัยร่วมกันของสมาชิก โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน

ต้นกำเนิดระบบประกันสังคม

ระบบประกันสังคม เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศเยอรมันภายใต้การปกครองของ Chancellor Bismarck ในช่วง พ.ศ. 2426-2432 โดยเริ่มจากการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปดำเนินการประกันกรณีเจ็บป่วยในปี 2426 โดยนายจ้างและลูกจ้างร่วมกันจ่ายเงินสมทบ หลังจากนั้นต่อมาอีก 1 ปี การประกันกรณีเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของนายจ้างและดำเนินการโดยสมาคมนายจ้างก็ได้ถือกำเนิดขึ้น และใน พ.ศ. 2432 ได้จัดให้มีการประกันสำหรับกรณีทุพพลภาพ และกรณีชราภาพ ซึ่งได้กำหนดให้นายจ้างและลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรมต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจ่ายเงินสมทบ และรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วน ต่อมา มีการนำรูปแบบหลักการประกันสังคมของประเทศเยอรมันนี้ไปใช้ในประเทศอุตสาหกรรมแถบยุโรป ลาตินอเมริกา สหรัฐอเมริกา และแพร่หลายไปยังประเทศที่เป็นอาณานิคมในทวีปแอฟริกา เอเชีย และกลุ่มประเทศแถบคาริบเบียน

สำหรับทวีปเอเชีย ญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกที่ได้มีกฎหมายประกันสังคมเมื่อ พ.ศ. 2454 ส่วนประเทศอื่น ๆ ได้เริ่มนำระบบประกันสังคมมาใช้ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ปัจจุบันแม้การประกันสังคมของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียจะพัฒนาก้าวหน้าไปมาก แต่ยังไม่เท่าเทียมกันทุกประเทศเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่แตกต่างกัน ประเทศในเอเชียที่มีระบบประกันสังคมที่สมบูรณ์แบบแล้ว ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และอิสราเอล ประเทศที่กำลังพัฒนาการประกันสังคมให้ก้าวหน้า ได้แก่ ประเทศอินเดีย จีน ไต้หวัน อิหร่าน พม่า อิรัก ฟิลิปปินส์ ปากีสถาน เลบานอน มาเลเซีย อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และไทย เป็นต้น (สมชาย วัฒนา, 2539, น. 12)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ 141 ของโลก และเป็นประเทศที่ 18 ในเอเชียที่นำระบบประกันสังคมมาใช้อย่างจริงจัง สำนักงานประกันสังคมได้เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมประกันสังคมระหว่างประเทศ (International Social Security Association : ISSA) เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 และเป็นหนึ่งในประเทศผู้ริเริ่มจัดตั้งสมาคมประกันสังคมอาเซียน (ASEAN Social Security Association : ASSA) เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันพัฒนาระบบประกันสังคมในระดับภูมิภาคให้มีความมั่นคงมากขึ้น (บัญญัติ ศิริปรีชา, 2541, น. 12)

มาตรฐานด้านการประกันสังคม

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการประกันสังคม (The Social Security Minimum Standards) ไว้ในอนุสัญญาฉบับที่ 102 ค.ศ. 1952 ครอบคลุมประโยชน์ทดแทน 9 ประเภท คือ

1. การรักษาพยาบาล (Medical Care)
2. การให้ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย (Sickness Benefit)
3. การให้ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร (Maternity Benefit)
4. การให้ประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน (Unemployment Benefit)
5. การให้ประโยชน์ทดแทนแก่ครอบครัว (Family Benefit)
6. การให้ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายและเจ็บป่วยจากการทำงาน (Employment Injury Benefit)
7. การให้ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ (Invalidity Benefit)
8. การให้ประโยชน์กรณีชราภาพ (Old-age Benefit)
9. การให้ประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ยังคงมีชีวิตอยู่แต่ขาดผู้อุปการะ (Survivors Benefit)

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันตนโดยสมัครใจ

ผู้เชี่ยวชาญจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (อ้างถึงใน สมพร ทองชื่นจิตต์, 2540, น. 4) เห็นว่า ประเทศที่เริ่มการประกันสังคมใหม่ไม่ควรให้มีการประกันตนแบบสมัครใจ เพราะการประกันเป็นระบบที่ยืนอยู่บนอัตราเสี่ยง ระบบนี้จะอยู่ได้ต่อเมื่อสามารถดึงดูดคนที่อัตราเสี่ยงสูงและอัตราเสี่ยงต่ำเข้ามาในระบบได้ และหากสำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการประกันตนโดยสมัครใจต้องพิจารณาให้เงื่อนไขไม่มีช่องโหว่ และไม่ควรทำการประกันตนแบบสมัครใจรวมกับการประกันตนแบบบังคับ เพราะการประกันตนโดยสมัครใจต้องใช้ความระมัดระวังมาก

การประกันตนโดยสมัครใจ (มาตรา 40) ตามกฎหมายประกันสังคม

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 และต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 บังคับใช้เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538 ซึ่งถือเป็นกฎหมายความมั่นคงทางสังคมและเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างทั่วไปที่อยู่ในกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่สิบคนขึ้นไปทั่วราชอาณาจักรถึงปัจจุบัน สำหรับการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทั่วไปนั้น กฎหมายได้กำหนดให้ใช้บังคับภายใน 4 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ใช้บังคับ ดังนั้น จึงได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์ และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามที่กฎหมายประกันสังคมกำหนดไว้ และได้เข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยสมัครใจ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน

คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกันตนโดยสมัครใจตามมาตรา 40

พระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์ และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนซึ่งมิใช่ลูกจ้าง ได้กำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกันตนโดยสมัครใจตามมาตรา 40 ดังต่อไปนี้

1. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์
2. ไม่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
3. ไม่เป็นผู้ทุพพลภาพ

4. ไม่เป็นวัณโรคในระยะอันตราย โรคพิษสุราเรื้อรัง และโรคซึ่งอยู่ในระหว่างการรักษา และอยู่ในสภาพใช้เครื่องช่วยชีวิต

หลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ

ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเป็นรายปี ภายในสิ้นเดือนมกราคม ของทุกปี ตามอัตราเงินสมทบดังนี้

ปี พ.ศ. 2537 ถึง พ.ศ. 2538 ปีละ 2,880 บาท

ปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2540 ปีละ 3,110 บาท

ปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2542 ปีละ 3,360 บาท

ปีต่อไป ปีละ 3,360 บาท

ประเภทประโยชน์ทดแทนและเงื่อนไขการเกิดสิทธิ

ประโยชน์ทดแทนและความคุ้มครองที่ให้แกผู้ประกันตนโดยสมัครใจตามมาตรา 40 ได้แก่ กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ และกรณีตาย โดยมีเงื่อนไขการเกิดสิทธิ ดังนี้

1. กรณีคลอดบุตร ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 9 เดือน ติดต่อกันโดยจะได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรตามอัตราที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด สำหรับการคลอดบุตร ไม่เกิน 2 ครั้ง ปัจจุบันสำนักงานประกันสังคมกำหนดให้จ่ายค่าบริการทางการแพทย์เหมาจ่ายกรณีคลอดบุตร ในอัตรา 3,000 บาทต่อการคลอดหนึ่งครั้ง

2. กรณีทุพพลภาพ ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 36 เดือน ติดต่อกัน โดยจะได้รับประโยชน์ทดแทน ดังนี้

2.1 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่น ที่จำเป็นรวมทั้งค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องใช้และวัตถุที่ใช้ทำหน้าที่แทนหรือช่วยอวัยวะที่ ทุพพลภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 เงินทดแทนการทุพพลภาพ ในอัตราร้อยละ 50 ของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้น ต่ำรายวันตามที่กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานกำหนด เป็นระยะเวลา 15 ปี นับแต่เดือนที่ ทุพพลภาพ

3. กรณีตาย ผู้ประกันตนที่ถึงแก่ความตายภายหลังจากเดือนที่ผู้ประกันตนได้ออกเงิน สมทบแล้ว ผู้มีสิทธิจะได้รับค่าทำศพ จำนวน 100 เท่า ของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตาม กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ตามลำดับ ดังนี้

3.1 บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้จัดการศพ และได้เป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

3.2 คู่สมรส บิดา มารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

3.3 บุคคลอื่นที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

รูปแบบการประกันตนโดยสมัครใจของต่างประเทศ

โครงการประกันสังคมของประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่คุ้มครองลูกจ้างในสถานประกอบการ บางประเทศคุ้มครองลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 10 คน ขึ้นไป หรือ 5 คน ขึ้นไป หรือ 1 คน ขึ้นไป ดังเช่นที่ประเทศไทยดำเนินการอยู่ สำหรับบุคคลที่ไม่อยู่ในขอบข่ายการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติประกันสังคม รัฐบาลของหลายประเทศจัดเป็นโครงการเฉพาะให้และบางประเทศดำเนินการในรูปแบบการประกันตนโดยสมัครใจ ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ประเทศในทวีปเอเชีย

ประเทศเกาหลีใต้ เริ่มมีกฎหมายประกันสังคม เมื่อปี 1973 โดยโครงการประกันสังคมให้ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ทูพพลภาพ เสียชีวิต คลอดบุตร และเจ็บป่วย โดยมีประเภทประโยชน์ทดแทนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระและผู้ประกันตนโดยสมัครใจ สรุปดังนี้

กรณีชราภาพ ทูพพลภาพ และเสียชีวิต กฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ผู้ทำนากในประเทศที่มีอายุระหว่าง 18-59 ปี และมีโครงการที่จัดขึ้นเฉพาะสำหรับข้าราชการพลเรือน ทหาร อาจารย์ในโรงเรียนเอกชน และผู้ประกอบอาชีพอิสระ ทั้งนี้ นายจ้างและลูกจ้างจ่ายเงินสมทบร้อยละ 4.5 ของค่าจ้าง ชาวประมง เกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และผู้ประกันตนโดยสมัครใจจ่ายเงินสมทบ ร้อยละ 3.0 ของค่าจ้างมาตรฐานรายเดือน รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณบางส่วนเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสำหรับโครงการประกันสังคมของชาวประมงและเกษตรกร

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน กรณีชราภาพ ผู้มีสิทธิรับบำนาญต้องมีอายุ 60 ปี และมีระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ ไม่น้อยกว่า 20 ปี โดยจะได้รับเงินบำนาญขั้นพื้นฐาน (Basic Pension Amount : BPA) เท่ากับ 1.8 เท่าของค่าจ้างเฉลี่ยก่อนปีที่เกษียณ ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบเกิน 20 ปี จะได้รับเงินเพิ่ม ร้อยละ 5.0 ในทุกปีที่จ่ายเงินสมทบ

เกินกว่า 20 ปี กรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี จะได้รับเงินบำเหน็จเท่ากับเงินสมทบของส่วนนายจ้างและลูกจ้างพร้อมดอกผล กรณีบำนาญตกทอด ผู้อยู่ในอุปการะของผู้ประกันตน ได้รับเงินบำนาญตกทอด เท่ากับ ร้อยละ 60.0 ของเงินบำนาญ ในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 20 ปีขึ้นไป ส่วนกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 10 ถึง 19 ปี ได้รับเงินบำนาญตกทอดเท่ากับ ร้อยละ 50.0 และ ร้อยละ 40.0 ของเงินบำนาญ เมื่อผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบไม่ถึง 10 ปี

สำหรับกรณีทุพพลภาพ และเสียชีวิตเนื่องจากการเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย ผู้ประกันตนต้องมีระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตน โดยประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพพิจารณาตามระดับการสูญเสียอวัยวะ หรือการสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะ กรณีทุพพลภาพถาวร ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เท่ากับจำนวนเงินบำนาญชราภาพ กรณีสูญเสียอวัยวะหรือสมรรถภาพของอวัยวะบางส่วน เงินทดแทนการขาดรายได้จะลดลงตามระดับการสูญเสีย แต่ไม่เกิน ร้อยละ 40.0 ของบำนาญชราภาพขั้นพื้นฐาน กรณีตาย ผู้มีสิทธิ ได้รับเงินทดแทนเท่ากับ 4 เท่าของค่าจ้างเดือนสุดท้ายของผู้ประกันตน หรือ ของค่าจ้างรายเดือนเฉลี่ย สำหรับเงินค่าจัดการศพของผู้ประกันตน จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิ จำนวน 300,000 วอน และจ่ายให้แก่ผู้อยู่ในอุปการะ รายละ 200,000 วอน

กรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีนี้ คือ ผู้ทำนุในประเภทเกาหลีย่างถาวรทุกคน รวมทั้งผู้ที่มิใช่เป็นชาวเกาหลี่ที่ทำนุอยู่ในประเทศเกาหลี่เป็นระยะเวลามากกว่า 1 ปี อัตราเงินสมทบของฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างอยู่ระหว่าง ร้อยละ 1.0-4.0 ของค่าจ้างมาตรฐาน โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ร้อยละ 1.64 ของค่าจ้าง อัตราเงินสมทบของข้าราชการและลูกจ้างของโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 2.61 ของค่าจ้าง ส่วนผู้ประกอบการอาชีพอิสระ อัตราเงินสมทบขึ้นอยู่กับรายได้ ทรัพย์สิน อายุ และเพศ รัฐบาลจ่ายเงินสมทบให้เฉพาะบางกลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ร้อยละ 30 ของเงินสมทบ ส่วนโครงการสำหรับข้าราชการ รัฐจ่ายสมทบในอัตรา ร้อยละ 2.1 ของค่าจ้างมาตรฐาน และลูกจ้างของโรงเรียนเอกชน ในอัตรา ร้อยละ 0.84 ของค่าจ้างมาตรฐาน

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน กรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตรไม่มีข้อกำหนดเรื่องระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ ผู้ประกันตนจะได้รับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลที่กำหนดให้ โดยผู้ประกันตนจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ ร้อยละ 20.0 ของค่าใช้จ่ายกรณีผู้ป่วยใน และ ร้อยละ 30.0- 55.0 ของค่ารักษา กรณีผู้ป่วยนอกเมื่อเข้ารับการรักษาที่คลินิกหรือโรงพยาบาล ลูกจ้างและผู้อยู่ในอุปการะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เท่ากับ 500,000 วอน ทุกระยะเวลา

30 วัน สำหรับข้าราชการและลูกจ้างโรงเรียนเอกชนรวมได้รับเช่นเดียวกับอัตราที่จ่ายสำหรับผู้อยู่ในอุปการะ ส่วนผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เท่ากับ 1,000,000 วอน ทุกระยะเวลา 30 วัน ปีละไม่เกิน 330 วัน ส่วนกรณีคลอดบุตรไม่มีข้อกำหนดเรื่องจำนวนบุตร และไม่มีเงินทดแทนการขาดรายได้กรณีคลอดบุตร

ประเทศไต้หวัน เริ่มมีกฎหมายประกันสังคมเมื่อ ปี 1950 โดยระบบการประกันสังคม ประกอบด้วย ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ทูพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย คลอดบุตร และว่างงาน โดยประโยชน์ทดแทนที่จัดให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ สรุปดังนี้

กรณีชราภาพ ทูพพลภาพ และตาย ผู้ที่อยู่ในความคุ้มครองของโครงการดังกล่าว ได้แก่ ลูกจ้างภาคเอกชนในกิจการอุตสาหกรรม การพาณิชย์ เหมือง และการเกษตร ที่มีลูกจ้าง ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ข้าราชการ ขาวประมงและผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ลูกจ้างจ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 1.3 ของรายได้ ส่วนผู้ประกอบการอาชีพอิสระ จ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 3.9 ของรายได้ นายจ้างจ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 4.55 ของค่าจ้าง รัฐบาลจ่ายเงินสมทบ ร้อยละ 0.65 ของค่าจ้างของลูกจ้าง และ ร้อยละ 2.6 ของค่าจ้างของผู้ประกอบการอาชีพอิสระ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการบริหารโครงการ รายได้ขั้นสูงสุดที่นำมาคำนวณเงินสมทบและเงินทดแทน เดือนละ 42,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน กรณีชราภาพ ผู้ชายเกษียณ เมื่ออายุ 60 ปี ผู้หญิงเมื่ออายุ 55 ปี และต้องเป็นผู้ประกันตนมาแล้วตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป หรือ จ่ายเงินสมทบมาแล้ว ตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป กรณีผู้ประกันตนชายอายุ 55 ปี ต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี สำหรับลูกจ้างอายุ 55 ปีที่ทำงานในเมือง ต้องจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ได้รับเงินบำเหน็จ เท่ากับ รายได้เฉลี่ย 1 เดือน ต่อทุกปีที่จ่ายเงินสมทบไม่เกิน 15 ปี ค่าจ้างเฉลี่ยดังกล่าว คำนวณ จากค่าจ้าง 36 เดือนสุดท้ายก่อนการเกษียณอายุ และได้รับเงินเพิ่ม เท่ากับรายได้ 2 เดือน ต่อ ทุกปีที่จ่ายเงินสมทบเกินกว่า 15 ปี กรณีผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบแล้ว และต่อมาต้องประสบกับ การเป็นผู้ทุพพลภาพอย่างถาวร ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เท่ากับ ค่าจ้างเฉลี่ย 40 เดือน ค่าจ้างเฉลี่ย คำนวณจากค่าจ้าง 6 เดือนสุดท้ายก่อนการทุพพลภาพ สำหรับผู้ที่สูญเสียอวัยวะหรือ สูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะบางส่วน ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เท่ากับ ค่าจ้างเฉลี่ย 1-33 $\frac{1}{3}$ เดือน ตามระดับการสูญเสีย

กรณีที่ผู้ประกันตนเสียชีวิต ผู้ที่อยู่ในอุปการะจะได้รับเงินก้อน เท่ากับ ค่าจ้างเฉลี่ย 30 เดือน ค่าจ้างเฉลี่ย คำนวณจากค่าจ้าง 6 เดือนสุดท้ายก่อนที่ผู้ประกันตนเสียชีวิต กรณีที่จ่ายเงิน

สมทบตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 2 ปี ได้รับเท่ากับ ค่าจ้างเฉลี่ย 20 เดือน หากผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบน้อยกว่า 1 ปี ได้รับเท่ากับค่าจ้างเฉลี่ย 10 เดือน

กรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร คู่ครองผู้ที่พำนักภายในประเทศตั้งแต่ 4 เดือนขึ้นไป รวมถึงชาวต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้พำนักในประเทศได้ ข้าราชการ อาจารย์ของโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ว่างงาน และกลุ่มอื่น ๆ สำหรับอัตราเงินสมทบที่จัดเก็บเพื่อนำมาจ่ายเป็นเงินทดแทนการขาดรายได้ของลูกจ้าง กรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร คือ ร้อยละ 1.3 ของค่าจ้าง นายจ้างจ่ายสมทบ ร้อยละ 4.55 ของค่าจ้าง นอกจากนี้ นายจ้างและลูกจ้างจ่ายเงินสมทบสำหรับประโยชน์ทดแทนด้านบริการทางการแพทย์เพิ่มอีกในอัตรา ร้อยละ 1.275 ของค่าจ้าง และจ่ายเพิ่มร้อยละ 1.275 ของค่าจ้าง สำหรับแต่ละคนในครอบครัว โดยจ่ายไม่เกิน ร้อยละ 6.375 ของค่าจ้าง สำหรับครอบครัวที่มีบุคคลในครอบครัวตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน กรณีเจ็บป่วยไม่เนื่องจากการทำงาน ไม่มีข้อกำหนดด้านระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ โดยผู้ประกันตนได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ ร้อยละ 50.0 ของค่าจ้าง โดยเริ่มจ่ายเงินทดแทนให้ตั้งแต่วันที่ 4 ของการเจ็บป่วย และจ่ายไม่เกิน 6 เดือน กรณีผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ไม่เกิน 12 เดือน ผู้ประกันตนสามารถรับบริการทางการแพทย์ในสถานพยาบาลเอกชนและรัฐบาลที่กำหนดให้ โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดการรักษา แต่ต้องร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายบางส่วน ดังนี้

กรณีผู้ป่วยนอก เข้ารับบริการทางการแพทย์ในคลินิก ผู้ประกันตนจ่าย ร้อยละ 20.0 ของค่ารักษาพยาบาล และ กรณีเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล ผู้ประกันตนจ่ายร้อยละ 30.0-50.0 ของค่ารักษา ส่วนกรณีผู้ป่วยใน ผู้ประกันตนต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 10.0 ของค่ารักษา ใน 30 วันแรกและไม่เกิน ร้อยละ 30.0 ของค่ารักษา ตั้งแต่วันที่ 61 ของการเป็นผู้ป่วยใน กรณีเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่มีระยะเวลาการรักษานาน ผู้ประกันตนต้องจ่ายค่ารักษา ร้อยละ 5.0 ของค่ารักษาใน 30 วันแรกและไม่เกิน ร้อยละ 30.0 ของค่ารักษา ตั้งแต่วันที่ 181 เป็นต้นไป สำหรับกรณีคลอดบุตร ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 280 วันก่อนวันคลอดบุตร ได้รับเงินก้อนเท่ากับค่าจ้าง 1 เดือน และจ่ายให้เฉพาะผู้ประกันตนหญิง

ประเทศตุรกี ระบบประกันสังคมครอบคลุมประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พุพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย และคลอดบุตร สรุปดังนี้

กรณีชราภาพ ทูพพลภาพ และเสียชีวิต คำนวณแก่ลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ มีโครงการเฉพาะที่ให้ความคุ้มครองข้าราชการ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกร ลูกจ้างในภาคเกษตร ธนาคาร บริษัทประกันภัย และลูกจ้างที่ทำงานในตลาดหุ้น

อัตราเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตน ร้อยละ 9.0 ของค่าจ้าง นายจ้างจ่ายเงินสมทบ ร้อยละ 11.0 ของค่าจ้าง รัฐบาลไม่จ่ายสมทบ ค่าจ้างขั้นต่ำและขั้นสูงสุดที่นำมาคำนวณเงินสมทบ และเงินทดแทน คือ 93,366,000 ลีรา (liras) ถึง 150,223,500 ลีรา (liras)

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน ผู้ชาย เกษียณเมื่ออายุ 55 ปี ผู้หญิง เกษียณเมื่ออายุ 50 ปี และต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 5,000 วัน หรือ เป็นผู้ประกันตนมาแล้ว 15 ปี และจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 3,600 วัน กรณีที่เป็นผู้ประกันตนมาแล้ว 25 ปี และจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 5,000 วัน ไม่มีการกำหนดอายุเกษียณ ผู้เกษียณ ได้รับเงินบำนาญร้อยละ 50.0 ของค่าจ้างเฉลี่ยใน 5 ปีสุดท้าย หรือ ร้อยละ 59.9 ของค่าจ้างเฉลี่ยใน 10 ปีสุดท้าย พร้อมทั้งได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มอีกจำนวน 4,690,000 ลีรา (liras) สำหรับผู้ประกันตนที่เกษียณอายุภายหลังอายุเกษียณที่กำหนด จ่ายเพิ่มให้อีกร้อยละ 1.0 ของบำนาญ สำหรับทุกระยะเวลา 240 วัน ที่จ่ายเงินสมทบเกิน 5,000 วัน แต่ได้รับเงินสูงสุดไม่เกิน ร้อยละ 85.0 ของค่าจ้างเฉลี่ย และบำนาญลดส่วน ร้อยละ 1.0 ของเงินบำนาญ สำหรับทุกระยะเวลา 240 วัน ที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบน้อยกว่า 5,000 วัน ทั้งนี้ บำนาญขั้นต่ำ เดือนละ 70,046,200 ลีรา (liras) บำนาญขั้นสูง เดือนละ 132,379,975 ลีรา (liras) กรณีที่ผู้ประกันตนไม่มีสิทธิรับเงินบำนาญ จะได้รับเงินคืนเท่ากับเงินสมทบในส่วนของตนเองและนายจ้าง กรณีทูพพลภาพอย่างถาวร ผู้ประกันตนได้รับเงินบำนาญ ร้อยละ 70.0 ของค่าจ้างเฉลี่ยซึ่งคำนวณจากค่าจ้างในระยะ 5 ปีสุดท้าย กรณีผู้ประกันตนเสียชีวิต ผู้มีสิทธิได้รับเงิน จำนวน 49,875,000 ลีรา (liras) สำหรับบำนาญตกทอด จ่ายให้แก่หญิงหม้ายที่ไม่มีบุตร ร้อยละ 75.0 ของเงินบำนาญที่ผู้ประกันตนได้รับก่อนเสียชีวิต หญิงหม้ายที่มีบุตรได้รับเงินบำนาญตกทอด ร้อยละ 50.0 ของเงินบำนาญที่ผู้ประกันตนได้รับก่อนเสียชีวิต ส่วนบุตรที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี ได้รับ ร้อยละ 25.0 ของเงินบำนาญ บุตรที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาได้รับ ร้อยละ 20.0 ของเงินบำนาญเงินบำนาญขั้นต่ำสำหรับผู้อยู่ในอุปการะ 1 ราย จ่ายให้ เดือนละ 56,974,960 ลีรา (liras) และกรณีมีผู้อยู่ในอุปการะ 2 ราย จ่ายให้เดือนละ 63,510,580 ลีรา (liras) ทั้งนี้ อัตราบำนาญจะปรับเป็นระยะ ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของราคาและค่าจ้าง

กรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร ผู้ที่ได้รับความคุ้มครองกรณีดังกล่าว คือ ลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ รวมถึงผู้ได้รับบำนาญและบุตร มีโครงการเฉพาะสำหรับข้าราชการและลูกจ้างภาคเกษตรกรรม อัตราเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตนเจ็บป่วยและคลอดบุตร

ลูกจ้างจ่ายเงินสมทบ ร้อยละ 5.0 ของค่าจ้าง นายจ้างจ่ายเงินสมทบสำหรับกรณีเจ็บป่วย ร้อยละ 6.0 ของค่าจ้าง ส่วนกรณีคลอดบุตรนายจ้างจ่าย ร้อยละ 1.0 ของค่าจ้าง รัฐบาลไม่จ่ายเงินสมทบ ค่าจ้างขั้นต่ำและขั้นสูงที่นำมาคำนวณเงินสมทบและเงินทดแทนเท่ากับกรณีชราภาพ ทูพพลภาพ และตาย

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน สำหรับเงินทดแทนการขาดรายได้กรณีเจ็บป่วย ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 120 วันในระยะเวลา 12 เดือนสุดท้ายก่อนรับบริการทางการแพทย์ โดยได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ภายหลังการเจ็บป่วยแล้ว 2 วัน ยกเว้นผู้รับบำนาญไม่มีระยะเวลารอคอยการเกิดสิทธิ โดยผู้ประกันตนที่เจ็บป่วยได้รับ ร้อยละ 50.0 ของค่าจ้าง ในกรณีผู้ป่วยใน และได้รับ ร้อยละ 66 $\frac{2}{3}$ ของค่าจ้าง ในกรณีผู้ป่วยนอก ทั้ง 2 กรณีจ่ายได้ไม่เกินระยะเวลา 6 เดือน ในบางกรณีอาจจ่ายได้ไม่เกิน 18 เดือน สำหรับประโยชน์ทดแทนด้านบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนต้องมีสถานภาพเป็นผู้ประกันตนหรือผู้รับบำนาญ ส่วนบุตรจะได้รับบริการทางการแพทย์ เมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบแล้ว 120 วันภายในระยะเวลา 12 เดือน โดยผู้ประกันตนและบุตรจะได้รับบริการทางการแพทย์ และต้องมีส่วนร่วมในการจ่ายค่าบริการทางการแพทย์กรณีผู้ป่วยนอก ร้อยละ 20 ของค่ายา ส่วนผู้รับบำนาญร่วมจ่าย ร้อยละ 10 ของค่ายา สำหรับเงินทดแทนการขาดรายได้กรณีคลอดบุตร ผู้หญิงต้องจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 90 วันขึ้นไป ส่วนผู้ชายต้องจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 120 วันขึ้นไปภายในระยะเวลา 12 เดือน โดยได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ ร้อยละ 66 $\frac{2}{3}$ ของค่าจ้าง ไม่เกินระยะเวลา 6 สัปดาห์ก่อนและ 6 สัปดาห์ภายหลังการคลอดบุตร

ประเทศแถบแคริบเบียนและละตินอเมริกา

ประเทศคอสตาริกา เริ่มมีระบบประกันสังคมตั้งแต่ปี 1941 โดยครอบคลุมประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ทูพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย คลอดบุตร การเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน การสงเคราะห์ครอบครัวและทายาท และสรุปประโยชน์ทดแทนที่จัดให้สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ ดังนี้

กรณีชราภาพ ทูพพลภาพ และตาย คู่ครองลูกจ้างทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้ประกอบอาชีพอิสระ โดยลูกจ้างจ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 2.5 ของรายได้ นายจ้างจ่ายร้อยละ 4.75 ของค่าจ้าง สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระจ่าย ร้อยละ 4.5-7.25 ของรายได้ รัฐบาลจ่ายสมทบ ร้อยละ 0.25 ของรายได้ที่กำหนด

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน ผู้ชายเกษียณเมื่ออายุ 61 ปี 11 เดือน ผู้หญิงเกษียณเมื่ออายุ 59 ปี 11 เดือน พิจารณาระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบด้วย ลูกจ้างที่

เกษียณได้รับบำนาญ เท่ากับ ร้อยละ 60 ของรายได้เฉลี่ย ซึ่งคำนวณจากค่าจ้างสูงสุดใน 48 เดือนจากระยะเวลา 5 ปีสุดท้าย และเงินเพิ่ม ร้อยละ 0.0835 ของรายได้เฉลี่ย สำหรับทุกเดือนที่จ่ายเงินสมทบเกินระยะเวลา 240 เดือน มีการกำหนดบำนาญขั้นต่ำและสูงสุด กำหนดการจ่ายเงิน ปีละ 13 ครั้ง และปรับอัตราเงินบำนาญ ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมกราคม และกรกฎาคม ลูกจ้างที่ทุพพลภาพ ได้รับเงินบำนาญ และเงินช่วยเหลือ เท่ากับค่าจ้างเฉลี่ย 7 เดือน กรณีผู้ประกันตนชายเสียชีวิต ภรรยาที่มีอายุไม่ถึง 50 ปี ได้รับเงินบำนาญตกทอด ร้อยละ 50 ของเงินบำนาญของผู้ประกันตน หากมีอายุ ระหว่าง 50 ปี ถึง 60 ปี ได้รับเงินบำนาญตกทอด ร้อยละ 60 ของเงินบำนาญของผู้ประกันตน กรณีที่ภรรยาของผู้ประกันตนอายุ ตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป หรือเป็นผู้ทุพพลภาพ ได้รับเงินทดแทน เท่ากับ ร้อยละ 70 ของเงินบำนาญ นอกจากนี้ ยังมีบำนาญตกทอดขั้นต่ำสำหรับบุตรของผู้ประกันตน จำนวนบุตร 1 คน ได้รับเงินบำนาญเท่ากับ ร้อยละ 70 ของเงินบำนาญของผู้ประกันตน จำนวนบุตร 2 คน ได้รับเงินบำนาญตกทอด เท่ากับ ร้อยละ 100 ของเงินบำนาญ และเงินค่าทำศพ

กรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร ประโยชน์ทดแทนประเภทนี้จัดให้แก่ลูกจ้าง ผู้ประกอบอาชีพอิสระ คนยากจน นักโทษ และผู้รับบำนาญ ผู้พำนักอยู่ในประเทศทุกคนมีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบในอัตรา ร้อยละ 5.5 ของค่าจ้าง ผู้ประกอบอาชีพอิสระ จ่ายในอัตรา ร้อยละ 7.67 ของรายได้เฉลี่ย ผู้รับบำนาญ จ่ายเงินสมทบในอัตรา ร้อยละ 5.0 ของเงินบำนาญ นายจ้าง จ่ายเงินสมทบในอัตรา ร้อยละ 9.25 ของค่าจ้าง รัฐบาล จ่ายสมทบ ร้อยละ 0.25 ของค่าจ้างรวม และจ่ายเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตนที่เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ โดยเฉลี่ย ร้อยละ 6.08 ของรายได้ของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน สำหรับกรณีเจ็บป่วย ผู้ประกันตนได้รับบริการทางการแพทย์กรณีผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน เมื่อมีการจ่ายเงินสมทบในเดือนก่อนการเข้ารับบริการทางการแพทย์ และมีการขึ้นทะเบียนเป็นปัจจุบัน โดยกองทุนประกันสังคมจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ได้ ไม่เกิน 52 สัปดาห์ และจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่ผู้ประกันตนในอัตรา ร้อยละ 60.0 ของค่าจ้างเฉลี่ย 3 เดือนสุดท้ายก่อนการเจ็บป่วย โดยจ่ายให้ตั้งแต่วันที่ 4 ของการเจ็บป่วย สำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 26 สัปดาห์ในช่วงระยะเวลา 52 สัปดาห์ ก่อนการคลอดบุตร โดยได้รับเงินทดแทน ร้อยละ 50.0 ของค่าจ้าง เป็นระยะเวลา 30 วันก่อนการคลอดบุตรและ 90 วันภายหลังการคลอดบุตร หรือเป็นระยะเวลาทั้งหมด 4 เดือน ผู้อยู่ในอุปการะ ได้รับบริการทางการแพทย์เช่นเดียวกับผู้ประกันตน

ประเทศนิการากัว ระบบประกันสังคมให้ความคุ้มครองแก่ผู้มีรายได้จากการทำงาน หรือการให้บริการทุกคน รวมทั้งผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่สมัครใจเข้าเป็นสมาชิกของโครงการ นายจ้าง นักบวชสอนศาสนา ลูกจ้างที่เคยเป็นผู้ประกันตนมาก่อน คนงานในไร่ปศุสัตว์ และสมาชิกในครอบครัวของผู้ที่ทำงานในกิจการของตนเองซึ่งไม่ได้รับค่าจ้าง มีโครงการเฉพาะ สำหรับคนงานเหมือง และคนยากจน โดยครอบคลุมประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ทูพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย คลอดบุตร และการสงเคราะห์ครอบครัว สรุปดังนี้

กรณีชราภาพ ทูพพลภาพและตาย อัตราเงินสมทบ สำหรับลูกจ้าง ร้อยละ 1.75 ของ ค่าจ้าง นายจ้างจ่ายเงินสมทบ ร้อยละ 3.5 ของค่าจ้าง รัฐบาลจ่ายสมทบ ร้อยละ 0.25 ของค่าจ้าง ทั้งนี้ ไม่มีเพดานค่าจ้างที่นำมาคำนวณเงินสมทบ

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน ผู้ประกันตนเกษียณเมื่ออายุ 60 ปี คนงาน เหมือง และครูเกษียณเมื่ออายุ 55 ปี และต้องจ่ายเงินสมทบเป็นระยะเวลา 750 สัปดาห์ สำหรับผู้ที่เข้าทำงานเมื่ออายุ 45 ปี ต้องมีระยะเวลาที่จ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 250 สัปดาห์ขึ้นไป โดย ได้รับเงินบำนาญ ร้อยละ 40.0 ของค่าจ้างเฉลี่ยในช่วง 5 ปี 4 ปี หรือ 3 ปี ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ จ่ายเงินสมทบ 15 ปี 20 ปี หรือ 25 ปี บวกด้วย ร้อยละ 1.365 ของค่าจ้างเฉลี่ย สำหรับทุก 50 สัปดาห์ที่จ่ายเงินสมทบ และจ่ายเพิ่มให้อีก ร้อยละ 1.0 ของค่าจ้างเฉลี่ย สำหรับทุกปีที่ทำงานเมื่อ มีอายุเกิน 60 ปี แต่ไม่เกิน ร้อยละ 5.0 ของค่าจ้างเฉลี่ย สำหรับกรณีทูพพลภาพนั้น ผู้ทูพพลภาพ ต้องมีระยะเวลาจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 150 สัปดาห์ ภายในระยะเวลา 6 ปีสุดท้าย โดยจะได้รับเงิน ทดแทนกรณีทูพพลภาพอย่างถาวร ในอัตราเดียวกับกรณีชราภาพ และเมื่ออายุ 60 ปี จะได้รับเป็น เงินบำนาญชราภาพ กรณีผู้ประกันตนที่พิการเฉพาะส่วนและไม่มีสิทธิรับเงินบำนาญ จะได้รับ ประโยชน์ทดแทนเมื่ออายุ 60 ปี และมีได้ทำงาน กรณีผู้ประกันตนเสียชีวิต ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินค่า จัดการศพ จำนวนครึ่งหนึ่งของค่าจ้างรายเดือน เมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อย กว่า 4 สัปดาห์ก่อนเสียชีวิต หากผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้ว 150 สัปดาห์ภายใน ระยะเวลา 6 ปีก่อนเสียชีวิต ผู้อยู่ในอุปการะ ได้รับเงินสงเคราะห์ครอบครัว ร้อยละ 50.0 ของเงิน บำนาญของผู้ประกันตน โดยจ่ายให้แก่สตรีที่เป็นหม้ายอายุ 45 ปี หรือ ทูพพลภาพ รวมทั้งพ่อ หมายที่ทูพพลภาพด้วย สำหรับสตรีหม้ายที่มีอายุไม่ถึง 45 ปี ได้รับเงินสงเคราะห์เป็นระยะเวลา 2 ปี หรือเป็นระยะเวลาเท่าที่ต้องดูแลบุตร

สำหรับกรณีเจ็บป่วย และคลอดบุตร ให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้าง นายจ้าง ผู้ประกอบ อาชีพอิสระที่สมัครเป็นสมาชิกโดยสมัครใจ ผู้ที่ทำงานในไร่ปศุสัตว์และสมาชิกในครอบครัวที่ไม่ได้

รับค่าจ้าง ผู้ประกันตน จ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 2.25 ของค่าจ้าง นายจ้าง จ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 6.0 ของค่าจ้าง รัฐบาล จ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 0.25 ของค่าจ้าง

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน สำหรับประโยชน์ทดแทนที่จ่ายเป็นเงิน ผู้ประกันตนต้องมีระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่ 8 สัปดาห์ ภายในระยะเวลา 22 สัปดาห์สุดท้ายก่อนเจ็บป่วย โดยผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ ร้อยละ 60.0 ของค่าจ้างเฉลี่ยใน 8 สัปดาห์สุดท้าย และจ่ายให้ภายหลังเจ็บป่วยแล้ว 3 วัน แต่ไม่เกิน 52 สัปดาห์ ทั้งนี้คุ้มครองถึงลูกจ้างที่จ่ายเงินสมทบครบตามเงื่อนไขแล้วต่อมากลายเป็นผู้ว่างงานด้วย ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบ 4 สัปดาห์ มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์ โดยคุ้มครองทั้งคู่สมรส และบุตรที่มีอายุไม่เกิน 6 ปีด้วย ส่วนกรณีคลอดบุตร ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 16 สัปดาห์ ภายในระยะเวลา 39 สัปดาห์ ก่อนการคลอดบุตร จึงได้รับเงินประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร ร้อยละ 60.0 ของค่าจ้างเฉลี่ย 8 สัปดาห์ โดยจ่ายให้เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ก่อนการคลอด และ 8 สัปดาห์ภายหลังการคลอดบุตร และจ่ายให้สำหรับผู้ประกันตนหญิงเท่านั้น

นอกจากนี้ ประเทศนิการากัว ได้จัดประโยชน์ทดแทนในด้านการสงเคราะห์ครอบครัว (Family Allowances) ให้แก่ผู้ประกันตนโดยอัตราการจ่ายเงินสมทบนั้นเก็บเช่นเดียวกับกรณีชราภาพ ทูพพลภาพ และเสียชีวิต เงื่อนไขการเกิดสิทธิ ใช้วิธีการทดสอบรายได้ (Earnings-tested) โดยให้ประโยชน์ทดแทนแก่เด็กที่อายุไม่เกิน 15 ปี กรณีเป็นนักเรียน นักศึกษา อายุไม่เกิน 21 ปี เงินสงเคราะห์ที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้และอายุของบุตรของผู้ประกันตน

ทั้งนี้ ข้อมูลสรุปโครงการประกันสังคมในต่างประเทศที่จัดทำสำหรับแรงงานในระบบ และนอกระบบ ตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

สรุปประเทศที่มีโครงการประกันสังคมสำหรับแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ

ประเทศ	รายละเอียดคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
1. กิอานา	- ลูกจ้างในภาครัฐและเอกชนที่มีอายุตั้งแต่ 16-59 ปี - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ	- ลูกจ้าง 4.8% ของค่าจ้าง - นายจ้าง 7.2% ของค่าจ้าง และจ่ายสมทบสำหรับลูกจ้างที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี และเกิน 60 ปี 1.53% - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ 10.47% ของรายได้	- บำนาญชราภาพ ทพพลภาพและตาย - เจ็บป่วยและคลอดบุตร	- ผู้ประกันตนที่สมัครใจประกันตนเองต่อ ภายหลังสิ้นสุดสภาพการจ้างจะได้รับค่าคุ้มครองกรณีบำนาญชราภาพ ทพพลภาพ และตาย โดยจ่ายเงินสมทบ 8.17% ของรายได้เฉลี่ยรายสัปดาห์
2. เกาหลีใต้	- ผู้พำนักรอยู่ในประเทศทุกคนที่มีอายุ 18-59 ปี - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกร และชาวประมง รวมทั้งผู้ประกันตนโดยสมัครใจ	- ลูกจ้าง 4.5 % ของค่าจ้าง มาตรฐานรายเดือน - นายจ้าง 4.5 % ของค่าจ้าง - เกษตรกร ชาวประมง ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และ ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ 3% ของค่าจ้างมาตรฐานรายเดือน	- บำนาญชราภาพ ทพพลภาพและตาย	- มีระบบควบคุมครองเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระ - รัฐบาลจ่ายเงินบางส่วนเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการโครงการสำหรับชาวเกาหลีและชาวประมง

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข่ายความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
3. คอสตาริกา		- ลูกจ้างและนายจ้างฝ่ายละ 1%-4% ของค่าจ้างมาตรฐานรายเดือน - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ พิจารณาจากรายได้ ทรัพย์สิน อายุ และเพศ	- เจ็บป่วยและคลอดบุตร	- รัฐบาลจ่ายเงินสมทบ 30% สำหรับผู้ประกอบ อาชีพอิสระ
	- ลูกจ้างในภาครัฐและภาคเอกชน - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ(แบบสมัครใจ)	- ลูกจ้าง 2.5% ของรายได้ นายจ้าง 4.75%ของค่าจ้าง รัฐบาล 0.25 % ของรายได้ - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ 4.50 %-7.25% ของรายได้ - ลูกจ้าง 5.5 % ของรายได้ นายจ้าง9.25% ของค่าจ้าง รัฐบาล 0.25% ของรายได้	- บำนาญชราภาพ พหุผลภาพและ ตาย - เจ็บป่วยและคลอดบุตร	- กรณีบำนาญชราภาพ พหุผลภาพ และตาย ระบบที่จัดให้ ความคุ้มครองแก่ ผู้ประกอบอาชีพอิสระแบบสมัครใจ - ส่วนกรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร ครอบคลุม ผู้พำนักในประเทศทุกคน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข่าวความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
		- ผู้ประกอบอาชีพอิสระ 7.67 % ของรายได้เฉลี่ย - รัฐบาล 6.08% ของรายได้ของผู้ประกอบอาชีพอิสระ		
4. เคนยา	- ลูกจ้างทุกคน ยกเว้นลูกจ้างชั่วคราว - ลูกจ้าง รวมถึงลูกจ้างภาครัฐ และผู้ประกอบอาชีพอิสระ	- ลูกจ้าง 5 % ของรายได้ - นายจ้าง 5% ของค่าจ้างทั้งหมด - ลูกจ้าง จ่ายตามอัตราที่กำหนดโดยกำหนดเป็นขั้นต่ำสุดถึงสูงสุดที่ต้องจ่ายต่อเดือน	- บำนาญชราภาพ - ทูพพลภาพ และตาย - เจ็บป่วยและคลอดบุตร	
5. จาไมก้า	- ลูกจ้าง - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ	- ลูกจ้าง 2.5 % ของรายได้ โดยกำหนดเพดานเงินเดือนขั้นต่ำต่อสัปดาห์ หรือต่อปี	- บำนาญชราภาพ ทูพพลภาพ ตาย คลอดบุตร และเจ็บป่วย	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข่ายความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
	- ผู้ประกันตนโดยสมัครใจที่มีอายุตั้งแต่ 19 ปีบริบูรณ์ถึง 64 ปีบริบูรณ์	- ผู้ทำงานบ้านและทหาร จ่ายตามอัตราที่กำหนดต่อสัปดาห์ - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ จ่ายตามอัตราที่กำหนดต่อสัปดาห์ บวก 5 % ของรายได้สูงสุดต่อปี - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ จ่ายตามอัตราที่กำหนดต่อสัปดาห์ - นายจ้าง 2.5 % ของค่าจ้างไม่เกิน อัตราสูงสุดที่กำหนดต่อปี - รัฐบาล จ่ายเท่ากับส่วนของนายจ้าง		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข่าวความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
6. ไชยบุรี	- ลูกจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีอายุระหว่าง 16-64 ปี - ผู้ประกันตนเองโดยสมัครใจภายหลังจากสิ้นสภาพการจ้าง - ลูกจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีอายุระหว่าง 16-63 ปี	- ลูกจ้าง 6.3% ของค่าจ้าง - นายจ้าง 6.3% ของค่าจ้างทั้งหมด - รัฐบาล 4% ของค่าจ้าง - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ 11.6% ของรายได้ - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ 10 % ของรายได้	- บำนาญชราภาพ ทูพพลภาพ และตาย - เจ็บป่วย คลอดบุตร และว่างงาน - เจ็บป่วยจากการทำงาน	- อัตราเงินสมทบบ้างจ่ายสำหรับการจัดประโยชน์ทดแทนกรณีบำนาญชราภาพ ทูพพลภาพ และจ่ายเป็นเงินทดแทนสำหรับกรณีเจ็บป่วย คลอดบุตร เจ็บป่วยจากงาน และกรณีว่างงาน
7. ตรีนีแดดและโตนาโก	- ลูกจ้างที่มีอายุระหว่าง 16-64 ปี รวมลูกจ้างภาคเกษตร ผู้ทำงานบ้าน ลูกจ้างฝีมืองาน และข้าราชการ - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ	- ลูกจ้าง 2.8 % ของค่าจ้าง ตามระดับค่าจ้างที่กำหนด 12 ระดับ - นายจ้าง 5.6 % ของค่าจ้างทั้งหมดตามระดับค่าจ้าง 12ระดับ - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ 7.1 %	- บำนาญชราภาพ ทูพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย และคลอดบุตร - ชราภาพและบำนาญตกทอด	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข้อความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
8. ใต้หวัน	- ลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรม การค้า เหมืองแร่ และเพาะปลูก ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ยกเว้น อาชีพอิสระเกี่ยวกับงานบริการที่กำหนด	- ลูกจ้าง 1.3 % ของรายได้ - นายจ้าง 4.55 % ของค่าจ้างทั้งหมด - รัฐบาล 0.65 % ของรายได้ของ - ลูกจ้าง และค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ 3.9 % ของรายได้ - รัฐบาล 2.6 % ของค่าจ้าง	- กรณีชราภาพ ทพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย คลอดบุตร และว่างงาน - บำนาญชราภาพ ทพพลภาพ และ ตาย	- ลูกจ้างในสถาน ประกอบ การที่มีลูกจ้างต่ำกว่า 5 คน สามารถประกันตนโดยสมัครใจ
9. ในเจอร์	- ลูกจ้าง - บุคคลซึ่งไม่อยู่ในข่ายความ - คุ้มครองตามกฎหมายและ เคยเป็นผู้ประกันตนมาอย่างน้อย 6 เดือน	- ลูกจ้าง 1.6 % ของรายได้ - นายจ้าง 2.4 % ของค่าจ้างทั้งหมด - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ 4% ของรายได้	- บำนาญชราภาพ ทพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย คลอดบุตร และสงเคราะห์บุตร - กรณีชราภาพ ทพพลภาพ และ ตาย	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข้อความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
10. มารีเชียส	- ลูกจ้าง - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ	- ลูกจ้าง 3 % ของรายได้ - นายจ้าง 6 % ของค่าจ้างทั้งหมด - รัฐบาล จ่ายค่าบริการทั้งหมด - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ 6 % ของรายได้	- บำนาญชราภาพ ทพพลภาพ ตาย - บำนาญชราภาพ ทพพลภาพ ตาย	- ประชาชนทุกคนได้รับบริการทางการแพทย์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย - รวมทั้งกรณีสงเคราะห์บุตร
11. บาห์เรน	- ลูกจ้างในสถานประกอบการ 10 คนขึ้นไป - ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ	- ลูกจ้าง 5% ของค่าจ้าง - นายจ้าง 7% ของค่าจ้าง - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ 12% ของรายได้กำหนดไว้ 25 ระดับ	- บำนาญชราภาพ ทพพลภาพ และตาย	- ลูกจ้างในสถานประกอบการ ขนาดต่ำกว่า 10 คน เข้าร่วมโครงการแบบสมัครใจ - การประกันตนเองแบบสมัครใจจัดให้สำหรับผู้ที่เคยเป็น ผู้ประกันตนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข่าวความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
12. เปรู	- ลูกจ้างในภาครัฐและเอกชน - ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ครัว - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ (ข้าบรณนต) คัดป็น คนใช้- ประจำบ้าน - ลูกจ้างในภาครัฐและเอกชน - ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ (ข้าบรณนต) คัดป็น คนใช้- ประจำบ้าน - ผู้รับบำนาญ	- ลูกจ้าง 13 %ของค่าจ้าง - นายจ้าง ไม่จ่ายสมทบ - รัฐบาล ไม่จ่ายสมทบ แต่จ่ายอุดหนุนด้านการเงินเมื่อมีความจำเป็น - ลูกจ้าง ไม่จ่ายสมทบ - นายจ้าง จ่าย 9% ของค่าจ้างทั้งหมด - รัฐบาล ไม่จ่ายสมทบ - ผู้รับบำนาญ 4 % ของเงินบำนาญ	- บำนาญชราภาพ ทพพลภาพ และตาย - เจ็บป่วย และคลอดบุตร	- การให้ความคุ้มครองแบบสมัครใจจัดให้สำหรับนายจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระ - กรณีบำนาญ มี 2 ระบบ คือระบบประกันสังคมและระบบบำนาญที่บริหารกองทุนโดยเอกชน - จัดระบบเฉพาะสำหรับชาวประมง คนงานชนลันค้าที่ทำเรือ และลูกจ้างที่ไม่ได้อยู่ในข่ายคุ้มครองตามระบบบำนาญแห่งชาติ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข่าวความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
	- ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ - คู่สมรสของผู้ประกันตน และบุตรอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์			- ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ที่ทำงานในภาคเศรษฐกิจที่ไม่ได้รับความคุ้มครองจากจ้างงาน และแม่บ้าน เข้าร่วมโครงการแบบสมัครใจ - กรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร มี 2 ระบบ คือระบบประกันสังคมและระบบประกันตนเองเอกชน
13. ไบรตุเกส	- ลูกจ้าง - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ	- ลูกจ้าง 11% ของค่าจ้าง - นายจ้าง 23.75 % ของค่าจ้างทั้งหมด	- บำนาญชราภาพ ทพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย และคลอดบุตร	- กรณีชราภาพ ทพพล-ภาพ และตาย มีระบบที่จัดเฉพาะสำหรับคนงานในเหมือง กรรมการทำเรื่องคนงานรถไฟ ชาวประมง และกะลาสีเรือสินค้านาวี

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ขายความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
		- รัฐบาล จ่ายเงินอุดหนุน สำหรับ กรณีชราภาพ และ บริการทางการแพทย์ - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ 25.4 % ของค่าจ้าง - ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ 32 % ของค่าจ้าง		- ระบบแบบสมัครใจจัดให้ สำหรับผู้ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองจาก โครงการใด ๆ - ลูกจ้างและผู้กำลังหางาน ทำจะได้รับค่าคุ้มครอง กรณีว่างงานในอัตราเงิน สมทบดังกล่าว นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงกรณีเงิน ช่วยเหลือครอบครัว สำหรับลูกจ้าง ว่างงาน และผู้รับบำนาญ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ขายความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
14. ฟิลิปปินส์	- ลูกจ้างภาคเอกชนทุกคนที่อายุไม่เกิน 60 ปี - ผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีรายได้ไม่น้อยกว่ารายได้ที่กำหนดไว้	- ลูกจ้าง 3.33 % ของค่าจ้าง - นายจ้าง 8.4 % ของค่าจ้าง - รัฐบาล ไม่จ่ายสมทบ - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ 11.73 % ของรายได้ (ส่วนของลูกจ้างและนายจ้าง)	- บำนาญชราภาพ ทูพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย และคลอดบุตร	
15. ออสเตรเลีย	- ลูกจ้าง - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ - นักศึกษาในมหาวิทยาลัย	- ลูกจ้าง 11.7 % ของค่าจ้าง - นายจ้าง 34.2 % ของค่าจ้างทั้งหมดรัฐบาล 1.7 % ของค่าจ้างทั้งหมด สำหรับการจัดบริการทางการแพทย์	- บำนาญชราภาพ ทูพพลภาพ ตาย เจ็บป่วยและคลอดบุตร	- เงินสมทบของลูกจ้างจะแบ่ง 10 % จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทน - กรณีทุพพลภาพ และ 1.7 % จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ขายความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
				- เงินสมทบของนายจ้างจะแบ่ง 26 %จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนกรณีบำนาญชราภาพ เจ็บป่วยและคลอดบุตร ส่วน 1.7 %จ่ายเป็นเงินทดแทนกรณี เจ็บป่วยอีก 6 %สำหรับว่างงาน และ 0.5 % สำหรับกรณีเจ็บป่วยจากงาน กรณีเจ็บป่วย ประชาชนทุกคนจะได้รับบริการทางการแพทย์ส่วนเงินทดแทนจะจ่ายให้สำหรับผู้ที่เป็นลูกจ้างเท่านั้น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข้อความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
16. อาร์เจนตินา	- ลูกจ้าง - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ	- ลูกจ้าง 11% ของค่าจ้าง - นายจ้าง 16% ของค่าจ้างทั้งหมด - ผู้ประกอบอาชีพอิสระ 27% ของรายได้ - รัฐบาลไม่จ่ายสมทบ - ลูกจ้าง 10% ของรายได้	- บำนาญชราภาพ ทพพลภาพและตาย - เจ็บป่วยและคลอดบุตร	- กรณีคลอดบุตร ครอบครัวทั้งลูกจ้าง นายจ้าง และผู้ประกอบอาชีพอิสระ - กรณีเจ็บป่วยลูกจ้างทุกคนจะได้รับเงินทดแทนส่วนด้าน บริการทาง การแพทย์ นันครอบครัว ลูกจ้างทุกคนและผู้รับ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	ข่าวความคุ้มครอง	เงินสมทบ	ประโยชน์ทดแทน	หมายเหตุ
16. อาร์เจนตินา (ต่อ)		- นายจ้าง 26 %ของค่าจ้าง		บำนาญ ยกเว้นตำรวจ ถูกจ้างในเทศบาลและ ส่วน ภูมิภาค ผู้ประกันตนโดย สมัครใจที่สิ้นสภาพการ จ้างแล้ว และมีอายุเกิน 70 ปีขึ้นไปรวมทั้งเป็นผู้ พำนักในประเทศ 10 ปีมี สิทธิได้รับบริการทาง การแพทย์โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย

ที่มา: Social Security Programs Throughout the World – 1999. Washington, D.C., 1999.

กล่าวโดยสรุปได้ว่า โครงการประกันสังคมสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระในหลายประเทศ จัดขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองแก่บุคคลดังกล่าว ในกรณีชราภาพ ทุพพลภาพ ตาย เจ็บป่วย และคลอดบุตร โดยมีอัตราเงินสมทบที่เก็บสูงกว่าอัตราเงินสมทบที่เรียกเก็บจากลูกจ้างในสถานประกอบการ และในบางประเทศพิจารณาทรัพย์สิน อายุและเพศของผู้ประกอบอาชีพอิสระด้วย ประภาพประโยชน์ทดแทนที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง ได้แก่ กรณีว่างงาน และในบางประเทศไม่ให้ความคุ้มครองกรณีเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานด้วย

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค

หากเปรียบเทียบการประกันสังคมเป็นเสมือนสินค้าประเภทบริการหรือสินค้ามวลชน การเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระสมัครใจประกันตน ย่อมเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการบริโภคสินค้าประกันสังคม พฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์กลุ่มหนึ่งย่อมเกี่ยวข้องกับความต้องการในการซื้อบริการ ดังนั้น ผู้ประกอบอาชีพอิสระในฐานะผู้บริโภคจะพิจารณาเลือกสมัครหรือไม่สมัครใจประกันตนในระบบประกันสังคม หรือเลือกสวัสดิการอื่น ๆ กระบวนการตัดสินใจเลือก 5 ขั้นตอน (สุชาติ เปรมสุริยา, 2544, น. 35-36) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเล็งเห็นปัญหาหรือการตระหนักถึงความต้องการ เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคเห็นความแตกต่างระหว่างสภาวะที่ปรารถนาและสถานการณ์ที่เป็นจริง

ขั้นที่ 2 การเสาะแสวงหาข่าวสาร ผู้บริโภคเสาะหาข่าวสารเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 การประเมินค่าทางเลือก ผู้บริโภคประเมินค่าทางเลือกในแง่ของคุณประโยชน์ที่คาดหมายไว้ และเลือกแคลงจนกระทั่งได้ทางเลือกที่ตนชอบที่สุด

ขั้นที่ 4 การซื้อ ผู้บริโภคซื้อทางเลือกที่ตนชอบมากที่สุด หรือซื้อสิ่งที่ตนยอมรับว่าทดแทนกันได้ถ้าจำเป็น

ขั้นที่ 5 ผลที่ตามมา ผู้บริโภคประเมินว่าทางเลือกที่เลือกมาแล้วนั้นตอบสนองความต้องการและความคาดหมายหรือไม่

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538, น. 351-367) กล่าวถึง ทศนะในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค 4 ประการ (Four Views of Consumer Decision Making) ซึ่งเกี่ยวข้องกับสาเหตุและวิธีการซึ่งบุคคลตัดสินใจซื้อตามพฤติกรรมผู้บริโภค โดยเรียกว่า ตัวแบบของบุคคล (Model of Man) ประกอบด้วย

1. บุคคลที่ตัดสินใจซื้อโดยถือเกณฑ์เศรษฐกิจ (Economic Man หรือ Economic Man Theory) ให้หลักเหตุผลในการประเมิน จัดลำดับทางเลือกแต่ละทางเลือกในรูปของประโยชน์ (ข้อดี) และข้อเสีย เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด ให้มูลค่าสูงสุด

2. บุคคลที่ตัดสินใจซื้อโดยคล้ายตามบุคคลอื่น (Passive Man หรือ Passive Man Theory) ผู้บริโภครับรู้จากสิ่งกระตุ้น และเป็นผู้ซื้อที่ไม่มีเหตุผล พร้อมทั้งจะยอมรับเครื่องมือของนักการตลาด โดยมีขั้นตอนสำคัญ คือ พ นักงานขายต้องทำให้ลูกค้าเกิดความตั้งใจ (Attention) ความสนใจ (Interest) ความต้องการ (Desire) และขจัดข้อโต้แย้งในจิตใจของกลุ่มเป้าหมาย (Action) นำไปสู่การตัดสินใจซื้อ

3. บุคคลที่ตัดสินใจซื้อด้วยความเข้าใจ (Cognitive Man) ผู้บริโภคเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem Solver) โดยผู้บริโภคจะค้นหาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการของตน โดยอาจถือว่าเป็นระบบกระบวนการข้อมูลของผู้บริโภค (Consumer's Information Procession System) ซึ่งหมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ของมนุษย์จากกระบวนการข้อมูลซึ่งเก็บไว้ในความทรงจำ และนำกลับมาใช้ โดยนำไปสู่การกำหนดความพึงพอใจและการตั้งใจซื้อในที่สุด

4. บุคคลที่ตัดสินใจซื้อด้วยอารมณ์ (Emotional Man) กล่าวคือ ผู้บริโภคตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ดุลพินิจของผู้บริโภคหรือความรู้สึกส่วนตัว เช่น ความรัก ความภาคภูมิใจ ความกลัว ความรู้สึกยกย่อง มากกว่าการประเมินข้อมูลที่ได้มาจริง เมื่อผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อโดยอาศัยอารมณ์จะมีการค้นหาข้อมูลก่อนการซื้อน้อย เกณฑ์การตัดสินใจในกรณีนี้จึงเป็นความต้องการด้านจิตวิทยา

อย่างไรก็ตาม ตัวแบบการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะเกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านจิตวิทยา สังคม ซึ่งมีตัวแปร 3 ประการ คือ (1) ตัวแปรด้านปัจจัยนำเข้า (Input Variables) ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ ประกอบด้วย ความพยายามทางการตลาดของธุรกิจและอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมด้านสังคม วัฒนธรรมของผู้บริโภค (2) ตัวแปรกระบวนการ (Process Variables) การตัดสินใจได้รับอิทธิพลจากแนวคิดด้านจิตวิทยาของผู้บริโภคที่มีต่อกลุ่มสินค้าที่ยอมรับได้ เช่น ตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ ระดับของความเลื่อมใสที่รับรู้ การค้นหาข้อมูลก่อนการซื้อ และการประเมินผลทางเลือก (3) ตัวแปรผลลัพธ์ (Outcome Variables) ซึ่งประกอบด้วยการซื้อจริง การประเมินผลภายหลังการซื้อและอิทธิพลต่อการซื้อในอนาคต

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า เกณฑ์การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภค ขึ้นอยู่กับการใช้เหตุผลในการประเมินข้อดีและข้อเสีย ของสินค้าหรือบริการ การรับรู้จากสิ่งกระตุ้น หรือ

เครื่องมือทางการตลาด การค้นหาข้อมูลของสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภคพึงพอใจ และความรู้สึกส่วนตัวของผู้บริโภค

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระภายใต้หลักการประกันสังคม สามารถสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการประกันสังคม

บุญศรี อัมพรจรัส (2529, น. 89-90) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมในโครงการประกันการคลอดบุตรของลูกจ้าง ซึ่งเป็นการศึกษาก่อนการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มุ่งเน้นการศึกษาด้านสภาพปัญหาจากสภาวะต่าง ๆ ที่ทำให้ลูกจ้างต้องการประกันการคลอดบุตร โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผลการวิจัยสรุปดังนี้

- ลูกจ้างมีความต้องการเข้าร่วมในโครงการร้อยละ 63.16 ของจำนวนลูกจ้างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นความต้องการด้านความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการ ได้แก่ การศึกษาและสถานภาพสมรส

- ด้านความพร้อม ลูกจ้างมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการคิดเป็นร้อยละ 76.14 ของลูกจ้างที่ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมที่สำคัญ คือ ระดับรายได้ หรือความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันเป็นหลัก และเป็นปัจจัยที่ส่งผลทำให้ลูกจ้างตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ สำหรับปัจจัยหรือตัวแปรทั้งหมด ปัจจัยด้านรายได้และการศึกษามีผลต่อความต้องการและความพร้อมที่ทำให้ลูกจ้างตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ มากที่สุด

สินีรัตน์ พิมลวิรัชกุล (2539, น. 91-127) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมกองทุนประกันสังคมโดยสมัครใจของผู้รับงานมาทำที่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้รับชิ้นส่วนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาประกอบที่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยศึกษาสภาพการทำงาน ทักษะที่มีต่อการประกันสังคมโดยสมัครใจ ความสามารถในการจ่ายเงินสมทบ และความต้องการได้รับความคุ้มครองภายใต้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 40 ของผู้รับงานมาทำที่บ้าน สรุปดังนี้

- ผู้รับงานมาทำที่บ้านร้อยละ 54.4 ไม่ทราบว่ามีภาระประกันสังคม ส่วนกลุ่มที่ตอบว่าทราบว่ามีภาระประกันสังคม ร้อยละ 45.6 ทราบเนื่องจากเคยทำงานโรงงานมาก่อน จากเพื่อนบ้าน โทรศัพท์ ญาติ สามีนี้อภรรยา และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.1 ไม่รู้จักการประกันสังคมโดยสมัครใจ

- ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีทัศนคติในด้านบวกต่อแนวคิดและหลักการประกันสังคม เห็นด้วยกับการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร ร้อยละ 53.1 ทพพลาพร้อยละ 58.4 แต่ไม่เห็นด้วยในกรณีตาย ร้อยละ 83.4 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อการประกันสังคมโดยสมัครใจ คือ กลุ่มทำงานและรายได้

- สำหรับการสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนโดยสมัครใจ ตามมาตรา 40 ซึ่งกำหนดอัตราเงินสมทบใน ปี 2538 เท่ากับ 2,880 บาทต่อปี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจ่ายได้ ร้อยละ 49.0 และไม่สามารถจ่ายได้ ร้อยละ 51.0 โดยระบุว่า สามารถจ่ายได้ในอัตรา 100-500 บาทต่อปี ร้อยละ 43.9 สามารถจ่ายในอัตรา 501-1000 บาทต่อปี ร้อยละ 22.8 และ 1,001-2,400 บาทต่อปี ร้อยละ 13.0 ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการจ่ายเงินสมทบ คือ กลุ่มทำงาน รายได้ และอาชีพคู่สมรส

- ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 80.5 ไม่ต้องการเข้าสมัครเป็นผู้ประกันตน ตามมาตรา 40 เนื่องจากสามีได้รับสวัสดิการจากทางราชการ ร้อยละ 50.5 รองลงมา คือ ไม่สามารถจ่ายเงินสมทบ มีประกันชีวิตกับบริษัทเอกชน และประเภทประโยชน์ทดแทนไม่เอื้อประโยชน์ ร้อยละ 19.1 7.2 และ 5.7 ตามลำดับ ประเภทประโยชน์ทดแทนที่ต้องการความคุ้มครองนอกเหนือจากที่กำหนดไว้สำหรับผู้ประกันตน ตามมาตรา 40 ได้แก่ กรณีเจ็บป่วย ร้อยละ 48.5 กรณีว่างงาน ร้อยละ 21.6 และกรณีสงเคราะห์บุตร ร้อยละ 15.6

วันเพ็ญ รุติวัฒนกุล (2542, น. 85-90) ศึกษาสาเหตุที่ไม่มีผู้มาแสดงความจำนงเป็นผู้ประกันตนโดยสมัครใจ ตามมาตรา 40 โดยการสำรวจกลุ่มอาชีพ 5 อาชีพ คือ นักการเมือง แม่บ้าน เกษตรกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และปทุมธานี รวม 125 ตัวอย่าง ผลการศึกษาสรุปดังนี้

- ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 99.2 มีความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์เรื่องการสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนประกันสังคมน้อยเกินไป ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า กฎหมายประกันสังคมให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกอาชีพ

- ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 74.4 เห็นว่า การจ่ายเงินสมทบปีละครั้งไม่เหมาะสม และ ร้อยละ 98.4 เห็นว่า รัฐบาลควรสนับสนุนเงินสมทบรวมด้วย

- กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100.0 ไม่เห็นด้วยที่มีการให้ประโยชน์ทดแทนต่างกันระหว่างผู้ประกันตนโดยบังคับตามมาตรา 33 และ ผู้ประกันตนโดยสมัครใจตามมาตรา 40

งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการประกันสุขภาพ

เนตรชนก บัวเล็ก (2538, น. 8, 256-258) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ได้รับการประกันสุขภาพ : เฉพาะกรณีผู้มารับบริการในโรงพยาบาลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยมีสภาพปัญหาจากการที่รัฐพยายามหาแนวทางขยายบริการการให้สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล แต่มีประชาชนจำนวนมากยังไม่ได้รับหลักประกันสุขภาพ ผลการศึกษาสรุปดังนี้

- ระดับความรู้เกี่ยวกับการประกันสุขภาพของผู้มารับบริการที่ไม่ได้รับการประกันสุขภาพส่วนใหญ่ร้อยละ 70.7 อยู่ในระดับปานกลาง
- ทักษะคติเกี่ยวกับการประกันสุขภาพของผู้มารับบริการที่ไม่ได้รับการประกันสุขภาพส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.2 มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการประกันสุขภาพ
- ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ระยะเวลาการย้ายถิ่นมาอยู่ในจังหวัดนนทบุรี ภาวะการมีเงินออมของผู้รับบริการและครอบครัว และความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการประกันสุขภาพของผู้มารับบริการที่ไม่ได้รับหลักประกันสุขภาพ ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัยจริงในปัจจุบัน อาชีพ และการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ในชุมชนมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการประกันสุขภาพของผู้มารับบริการที่ไม่ได้รับการประกันสุขภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการประกันรายได้

นที คงมียา (2544, น. 44-58) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเอาประกันเพื่อความมั่นคงทางรายได้ : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้เอาประกันกับบริษัท เอ ไอ เอ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

- ผู้เอาประกันร้อยละ 94.3 ตัดสินใจเอาประกันเพราะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินออมในกรมธรรม์ และร้อยละ 74.3 เห็นว่า การกู้ยืมเงินจากกรมธรรม์อาจมีความจำเป็นสำหรับตนเองในปัจจุบันและอนาคต และร้อยละ 74.9 มีความรู้เกี่ยวกับเงินปันผล ส่วนปัจจัยด้านอื่นที่มีผลต่อการตัดสินใจเอาประกันนั้น พบว่า ผู้เอาประกันยอมรับว่า ความสนิทสนมกับตัวแทนขาย

ประกันมีผลต่อการตัดสินใจเอาประกัน นอกจากนี้ รายได้และความต้องการหลักประกันยามเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ขราภาพ และ เสียชีวิตมีผลต่อการตัดสินใจเอาประกันชีวิต

- ปัจจัยด้านอายุ มีผลต่อการตัดสินใจประกันชีวิตในเรื่องหลักประกันยามเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ขราภาพ และเสียชีวิต ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพสมรสมีผลต่อการตัดสินใจเอาประกันในเรื่องการออมทรัพย์ และระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจเอาประกันในเรื่องการลงทุน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความพร้อมต่อการประกันกรณีขราภาพ

สิริเพ็ญ เทพพิทักษ์ (2542, น. 81-86) ศึกษา ความพร้อมของผู้ประกันตนต่อการประกันสังคมกรณีขราภาพ : ศึกษาเฉพาะผู้ประกันตนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

- ด้านความพร้อม พบว่า ผู้ประกันตนมีความพร้อมในการเข้าร่วมการประกันขราภาพร้อยละ 45.1 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการที่สำคัญ คือ ระดับการศึกษา สุขภาพ รายได้ และสถานภาพครอบครัว

- ด้านความต้องการ พบว่า ผู้ประกันตนมีความต้องการเข้าร่วมการประกันขราภาพถึงร้อยละ 83.0 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยที่ความต้องการที่จะเข้าร่วมนั้นเป็นความต้องการความมั่นคงและปลอดภัยในอนาคต ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ระดับการศึกษา และรายได้

- ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ของผู้ประกันตนต่อความคิดเห็นในการประกันขราภาพ พบว่า ทั้ง 4 ปัจจัยไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ประกันตนในการประกันขราภาพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหญิงและชายต้องเข้าสู่วัยขราเช่นเดียวกัน และการประกันขราภาพเป็นการตอบสนองความต้องการด้านความมั่นคงในชีวิต ทำให้มีรายได้ไว้ใช้จ่ายยามขราและไม่เป็นภาระของลูกหลาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของผู้รับงานไปทำที่บ้านกับการมีส่วนร่วมประกันสังคม

กรวิภา ศิริสะอาด (2543, น. 132-133) ศึกษาปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของผู้รับงานไปทำที่บ้านกับการมีส่วนร่วมประกันสังคมในประเทศไทย พบว่า ผู้รับงาน

ไปทำที่บ้านมีความต้องการการประกันสังคมโดยรวมในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีความต้องการมากที่สุดในเรื่อง การให้รัฐจัดกองทุนสำหรับการกู้ยืมเงินไว้ใช้ในกรณีฉุกเฉินและคิดดอกเบี้ยต่ำ ส่วนความต้องการเข้าร่วมกองทุนประกันสังคมเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองกรณีต่าง ๆ เช่น กรณีเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน กลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้านมีความต้องการในทุกกรณี และความสามารถในการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมอยู่ในช่วง 50 ถึง 100 บาทต่อเดือน เนื่องจากรายจ่ายสูงกว่ารายได้ และรายได้ไม่แน่นอน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการให้หลักประกันแก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2541, น. 50-103) ศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการให้หลักประกันแก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ วิเคราะห์ความต้องการและความเต็มใจจ่ายเพื่อหลักประกันสังคมของผู้ประกอบการอาชีพอิสระ โดยการสำรวจในพื้นที่ 4 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา จำนวน 2,000 ตัวอย่าง ผลการศึกษาสรุปดังนี้

- ผู้ตอบแบบสอบถามในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 60.0 เป็นผู้ชาย ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดอื่น ๆ มีสัดส่วนที่เป็นผู้หญิงสูงกว่าเล็กน้อย อายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อยู่ระหว่าง 35 ถึง 40 ปี เป็นผู้สมรสแล้ว ร้อยละ 70.0 รองลงมาเป็นโสด ร้อยละ 24.0 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คือ 4.3 คน ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 78.0 ของทั้งหมดเป็นหัวหน้าครอบครัว หรือคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน และ ร้อยละ 22.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุตรของหัวหน้าครอบครัว ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย รองลงมาตามลำดับ กลุ่มตัวอย่าง จำนวนประมาณ 1 ใน 3 เป็นผู้ค้าขาย และเป็นผู้มีอาชีพเกี่ยวกับการผลิต การเกษตร และคมนาคม ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้จากอาชีพหลักและอาชีพรองรวมกันสูงสุด คือ ในกรุงเทพมหานครประมาณเดือนละ 13,800 บาทต่ำสุด คือ ในจังหวัดขอนแก่น ประมาณเดือนละ 8,200 บาท

- จำนวนผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่ยังไม่มีหลักประกันสุขภาพ ร้อยละ 47.6 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และร้อยละ 52.4 มีหลักประกันสุขภาพ โดยได้รับการซื้อบัตรประกันสุขภาพของรัฐ ร้อยละ 42.7 โดยซื้อหลักประกันจากบริษัทเอกชน ร้อยละ 33.9 จากสวัสดิการอื่น ๆ

ร้อยละ 23.5 ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ซื้อหลักประกันสุขภาพจากบริษัทเอกชนนั้น ส่วนมากซื้อประกันชีวิตและซื้อประกันสุขภาพเพิ่ม โดยเสียเบี้ยประกันสูงกว่าปีละ 4,000 บาท

- ความต้องการและความยินดีจ่ายเพื่อหลักประกันทางสังคมของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 59.0 ตอบว่า การสร้างหลักประกันทางสังคมมีความสำคัญมาก รองลงมา ร้อยละ 22.6 ตอบว่า การสร้างหลักประกันทางสังคมมีความสำคัญปานกลาง และตอบว่า มีความสำคัญน้อยและไม่สำคัญเลย ร้อยละ 18.1 จำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยินดีจ่ายเพื่อรับประโยชน์ทดแทนจากโครงการประกันสังคม ต่ำกว่าร้อยละ 5.0 ของรายได้เพื่อประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย ทุพพลภาพและเสียชีวิต

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

